

MINISTERUL CULTURII
DIRECȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU CULTURĂ MARAMUREȘ

PATRIMONIUL CULTURAL ȘI
COMUNITĂȚILE LOCALE

- strategie, obiective și sinteza acțiunilor DJC
Maramureș în anul 2023 -

Director executiv,
Dr. Aura PINTEA

„Patrimoniul cultural, prin toate componentele sale, tangibile și intangibile, este un factor cheie pentru ca societățile noastre să se concentreze din nou asupra dialogului dintre culturi, respectului pentru identități și diversitate și asupra sentimentului de apartenență la o comunitate a valorilor. Patrimoniul cultural poate juca un rol cheie ca mijloc de construire, negociere și afirmare a identității.

Patrimoniul cultural mai este și un factor puternic ce contribuie la dezvoltarea economică prin activitățile pe care le generează și politicile care îl susțin. Acesta poate ajuta la atingerea obiectivelor din alte sectoare, constituind o resursă de neprețuit pentru domeniile educației, muncii, turismului și dezvoltării durabile.

*Există o nevoie presantă de a re poziționa politicile de patrimoniu cultural în centrul unei abordări integrate care să se concentreze pe conservare, protecție și promovarea a patrimoniului de către societate în ansamblul ei – atât la nivelul autorităților naționale, cât și de către **comunități**, care sunt custozii ai acestui patrimoniu – astfel încât toți, de la cei mai implicați, până la cei cu legături mai depărtate, să îl poată aprecia și să aibă acel sentiment al responsabilității.”*

(Recomandarea Comitetului de Miniștri către Statele Membre în ce privește Strategia patrimoniului cultural european pentru secolul XXI (CM/Rec(2017)1), Consiliul Europei, mai 2018, Traducere în limba română: Institutul Național al Patrimoniului, noiembrie 2018)

Raportul privind activitatea Direcției Județene pentru Cultură Maramureș are în prim plan **COMUNITĂȚILE LOCALE** și modul în care această instituție s-a implicat, alături de administrația publică locală, alte instituții de la nivel central sau local să încurajeze apropierea și apropierea patrimoniului cultural de către comunități.

Cuvântul **patrimoniu** provine din latinescul *patrimonium*, care însemna moștenirea paternă, prin extensie, bunurile familiei. Patrimoniul înseamnă deci o moștenire lăsată de generațiile care ne-au precedat. În zilele Revoluției franceze, Henri Jean-Baptiste Grégoire rămas în istorie ca Abbé Grégoire, a impus pentru prima dată ideea protejării patrimoniului comun, altul decât cel familial, individual, care aparține națiunii, putându-se constitui într-un liant al societății. Tot el a folosit pentru prima dată și termenul de vandalism, cu scopul declarat de a combate masacrele monumentelor: „*Je créai le mot pour tuer la chose.*” Dacă inițial termenul de patrimoniu desemna mai ales patrimoniul material (monumente, situri, opere de artă), începând cu 192, când filosoful francez Henri Bergson a devenit președintele Comisiei Internaționale de Cooperare Intelectuală, precursora a UNESCO, (din care făceau parte Paul Valéry, Thomas Mann, Albert Einstein, Marie Curie ș.a.) conceptul a evoluat,

incluzând creația intelectuală, documente de interes universal, patrimoniu oral și imaterial, patrimoniu natural.

Termenul monument provine din termenul francez monument, care la rândul său provine din termenul latinesc monumentum „tot ce amintește de (ceva, cuiva)”, având ca origine verbul moneo, monere, monui, monitum „a atrage atenția, a aminti, a avertiza” (G. Guțu, Dicționar latin-român, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983).¹

În discuțiile cu proprietarii sau administratorii de monumente nu de puține ori apare ideea transferului de responsabilitate către autorități, mai ales când este vorba de **comunități** mici, izolate și fără mijloacele necesare întocmirii unor proiecte de restaurare și punere în valoare nemaivorbind de punerea în operă a unor astfel de proiecte. Este cazul majorității bisericilor de lemn sau de zid aflate în lista monumentelor istorice, dar și de cetăți, castele, monumente de for public și funerare. Un argument des întâlnit este cel că toate aceste obiective de patrimoniu au fost create și întreținute sute de ani de către **comunitate**, iar acum, este rândul statului prin instituțiile sale să asigure protejarea, reabilitarea lor. Adevărul este, ca de obicei, la mijloc, iar instituția noastră a încercat să medieze relația proprietari/**comunitate**, organizații non-guvernamentale, administrația publică locală, instituții cu atribuții în protejarea monumentelor istorice (Institutul Național al Patrimoniului), instituții muzeale etc. și de a crea legături între toate tipurile de patrimoniu - imobil, mobil și intangibil.

➤ **COLABORĂRI CU INSTITUȚIA PREFECTULUI, JUDEȚUL MARAMUREȘ**

-participări la ședințele comisiilor prezidate sau organizate de Prefectul Județului Maramureș: Colegiul Prefectural, Comisia de Dialog Social, Comitetul Județean pentru Situații de Urgență, Comisia județeană în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați, Comisia județeană privind incluziunea socială, Grupul de lucru mixt pentru problemele romilor, Comitetul pentru Accelerarea procesului de dezinstituționalizare și de prevenire a instituționalizării la nivelul județului Maramureș

-răspunsuri rapide la solicitările formulate în scris sau telefonic cu privire la activități specifice ale instituției sau în legătură cu evenimente deosebite (războiul de la frontiera cu Ucraina, situații de urgență etc)

- avizare situații financiare

¹ Sursa: //ro.wikipedia.org/wiki/Monument#cite_note-3

➤ COLABORĂRI CU ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

În scopul unui mai bun dialog interinstituțional am solicitat Primărilor din Baia Mare, Sighetu Marmăției și Seini întrevederi cu primarii și specialiști în domeniile urbanism, amenajare parcuri și întreținere statui, proiecte culturale pentru probleme specifice fiecăruia dintre cele două municipii:

✓ -la Baia Mare:

1. **Semnalizarea monumentelor istorice:** legislație, modele de bune practici (Timișoara, Alba Iulia, Câmpulung Muscel), posibilități de finanțare.

2. **Curățare și restaurare monumente de for public:** proceduri, modele de bune practici (Constanța, Oradea, Iași, Buzău)

3. Oportunitatea candidaturii municipiului Baia Mare ca **Oraș Creativ UNESCO** și integrarea în **Rețeaua Orașelor Creative** într-unul din cele șapte domenii de creație: artizanat și arte tradiționale, arte media, film, design, gastronomie, literatură, muzică. Fiecare țară poate trimite maxim două candidaturi din două domenii de creație diferite în fiecare an. Deocamdată singurul oraș din România care a intrat în această rețea este **Cluj Napoca, "Orașul Filmului" din 2021.**

4. Promovarea în instituțiile de cultură a **Zilelor Europene ale Patrimoniului**, care în acest an are ca temă **"Living heritage"**, diseminată de Ministerul Culturii ca **„Patrimoniul și comunitățile locale”**, și presupune acțiuni sub egida ZEP referitoare la practici, cunoștințe și priceperi trecute de la o generație la alta și care sunt încă în uz astăzi. Precizăm că în anul următor participării la o astfel de acțiune, este posibilă obținerea unui grant de până la 10.000 de euro.

5. Organizarea unei **tabere cu numele lui Hollosi**, eventual regândită pentru tineri artiști, elevi sau studenți încă neconsacrați. Instituția noastră își arată tot interesul de a colabora pentru realizarea unui astfel de proiect.

6. Diverse - ex. posibilitatea atribuirii unui sediu instituției noastre în urma relocării compartimentelor Primăriei în noul sediu.

✓ **La Sighetu Marmației:**

1. **Semnalizarea monumentelor istorice:** legislație, modele de bune practici (Timișoara, Alba Iulia, Câmpulung Muscel), posibilități de finanțare.

2. Rezolvarea unor **probleme de identificare a monumentelor istorice**, confruntarea între Lista Monumentelor Istorice, Nomenclatorul stradal și situația în teren.

3. Căutarea unor soluții pentru **punerea în siguranță, igienizarea și reabilitarea unor imobile din Centrul Istoric al orașului Sighetu Marmației, ansamblu istoric de importanță națională, cod LMI 2015 MM-II-a-A-04666** (supraimpozitare în cazul lăsării în paragină, găsirea unor ajutoare financiare de la bugetul local pentru cei care reabilitează clădirile monumente istorice sau cu importanță istorico-arhitecturală etc.)

4. **Curățare și restaurare monumente de for public:** proceduri, modele de bune practici (Constanța, Oradea, Iași, Buzău)

5. Oportunitatea candidaturii municipiului Sighetu Marmației ca „**Oraș care învață**” **UNESCO – Learning City și integrarea în Rețeaua globală UNESCO „Learning Cities”** având șansa accesului la proiecte educaționale de mare anvergură. Deocamdată singurul oraș din România care a intrat în această rețea este **Reșița în 2022**.

6. Promovarea în instituțiile de cultură a **Zilelor Europene ale Patrimoniului**, care în acest an are ca temă „**Living heritage**” **diseminată de Ministerul Culturii ca „Patrimoniul și comunitățile locale”**, și presupune acțiuni sub egida ZEP referitoare la practici, cunoștințe și priceperi trecute de la o generație la alta și care sunt încă în uz astăzi. Precizăm că în anul următor participării la o astfel de acțiune, este posibilă obținerea unui grant de până la 10.000 de euro.

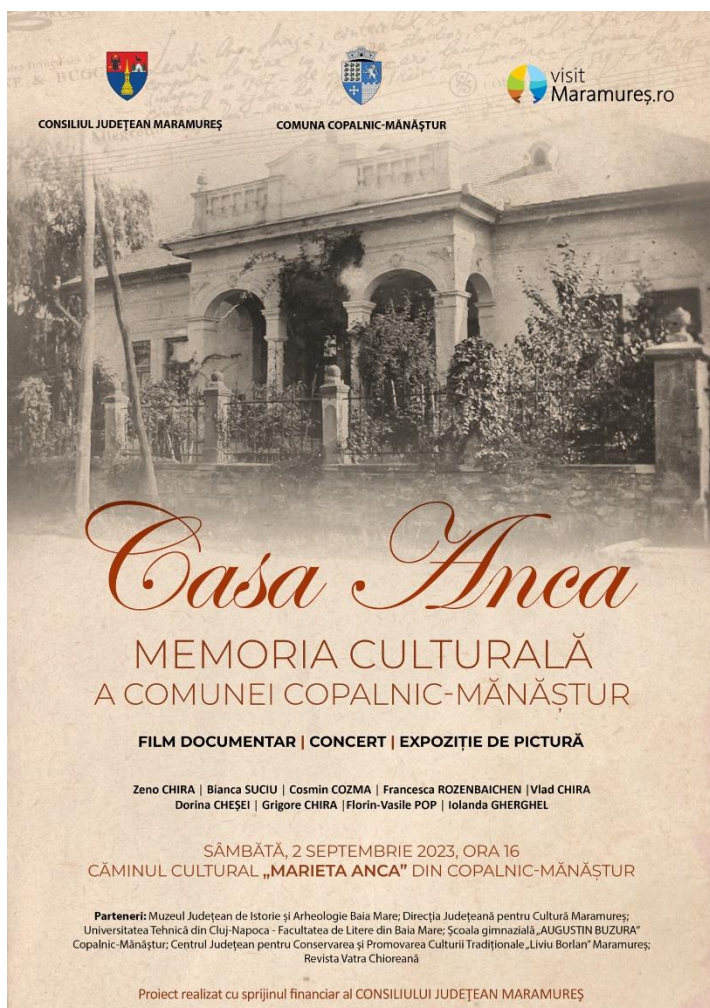
7. Orice alte probleme legate de patrimoniul imaterial sau material al municipiului.

✓ **La Seini** am trimis o solicitare pentru discuții pe următoarele teme, întâlnire care încă nu s-a concretizat:

1. **Stadiul proiectelor de valorizare a patrimoniului cultural din orașul Seini**
2. **Inițierea unui proiect privind publicitatea stradală în zonele centrale ale orașului care reprezintă și zone de protecție pentru monumentele istorice;**
3. **Semnalizarea monumentelor istorice:** legislație, modele de bune practici (Timișoara, Alba Iulia, Câmpulung Muscel), posibilități de finanțare.
4. **Curățare și restaurare monumente de for public:** proceduri, modele de bune practici (Constanța, Oradea, Iași, Buzău)
5. **Oportunitatea candidaturii orașului Seini ca „Oraș care învață” UNESCO – Learning City și integrarea în Rețeaua globală UNESCO „Learning Cities”** având șansa accesului la proiecte educaționale de mare anvergură. Deocamdată singurul oraș din România care a intrat în această rețea este Reșița în 2022.
6. **Promovarea în instituțiile de cultură a Zilelor Europene ale Patrimoniului, care în acest an are ca temă “Patrimoniul viu”,** și presupune acțiuni sub egida ZEP referitoare la practici, cunoștințe și priceperi trecute de la o generație la alta și care sunt încă în uz astăzi. Precizăm că în anul următor participării la o astfel de acțiune, este posibilă obținerea unui grant de până la 10.000 de euro.
7. Orice alte probleme legate de patrimoniul imaterial sau material al orașului.

✓ **Cu Primăria din Copalnic Mănăștur** am fost parteneri, alături de Muzeul Județean de Istorie și Arheologie, Universitatea Tehnică din Cluj Napoca – Facultatea de

Litere din Baia Mare, Școala Gimnazială Augustin Buzura din Copalnic Mănăștur, Centrul Județean pentru Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” și Revista Vatra Chioreană, într-un proiect finanțat de Consiliul Județean Maramureș în care s-a pus în valoare „Casa Anca – Memoria culturală a comunei Copalnic Mănăștur”. Acest demers vizează cercetarea, documentarea, stocarea și promovarea, prin mijloace tehnici moderne, a informațiilor istorice și culturale referitoare la monumentul istoric Casa Anca cod LMI MM-II-m-B-04548, la evenimentele și personalitățile culturale care au marcat aceste locuri. S-a realizat un film documentar care se găsește pe site-ul primăriei Copalnic Mănăștur, o expoziție documentară, iar în semn de prețuire și respect pentru moștenirea culturală transmisă **comunității**, Primăria și Consiliul Local Copalnic Mănăștur au decis să acorde denumirea „Marieta Anca” – Căminului Cultural din Copalnic Mănăștur.

✓ Colaborări cu reprezentanții altor primării care au întocmit documentații în vederea avizării unor investiții asupra sau în zona de protecție a monumentelor istorice, cu finanțare locală sau europeană

✓ Colaborare cu specialiști ai **Consiliului Județean Maramureș**

Ca urmare a inițiativei Consiliului Județean Maramureș de a accesa fonduri europene aferente Planului Național de Redresare și Reziliență în cadrul apelului de proiecte: PROMOVAREA CELOR 12 RUTE TURISTICE / CULTURALE – PROGRAMUL ROMÂNIA ATRACTIVĂ, APEL 3, din cadrul Pilonului IV, Componenta 11 – Turism și cultură), Investiția 1 – Promovarea celor 12 rute turistice / culturale, instituția noastră a contribuit, prin specialiștii ei, alături de reprezentanța ai instituției Arhitectului Șef al județului Maramureș și a Muzeului de Etnografie și Artă Populară la alegerea caselor care să fie reabilite.

În prima fază 12 gospodării din Breb, apoi câte 8 case din comunele Bogdan Vodă, Petrova și Lăpuș, între care au fost incluse **Casa parohială din Breb, parte a Ansamblului „Sf. Arhangheli” MM-II-m-B-04529.02, Casa de lemn Deac**

Vasile Moșu din Bogdan Vodă, cod MM-II-m-A-04525, respectiv Casa Mihalca din Petrova, cod MM-II-m-B-06403

Proiectele pentru casele monument sau cele aflate în zona de protecție a unui monument istoric au trecut prin CZMI nr. 6, atât la faza DALI cât și DTAC.

✓ **Consiliul Județean Maramureș** a constituit, cf. Hotărârii Guvernului României nr.857/2021 Comitetul de Organizare UNESCO (denimit în continuare COU) pentru monumentele istorice din județul Maramureș, înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, ca parte a bunului serial Biserici de lemn din Maramureș. Acesta este alcătuit din 29 de specialiști,

desemnați de instituții cu atribuții în protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural, precum și de reprezentanți ai **comunității locale**.

COU are un Birou executiv din care fac parte coordonatorul COU desemnat prin

concurs de Consiliul Județean, în persoana doamnei Natalia Mihaela Lazăr, Lector universitar doctor, la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, un reprezentant al Institutului național al Patrimoniului, arh. dr. Andreea Pop, un reprezentant al Direcției Județene pentru Cultură Maramureș, ist. dr. Aura Pinteș și un reprezentant al

proprietarilor/administratorilor ai celor 8 biserici, preotul Ioan Ardelean de la Desești.

O primă misiune a fost întocmirea raportului anual către Punctul Focal Național pentru Convenția Patrimoniului Mondial.

➤ COLABORĂRI CU ONG-URI - ASOCIAȚII CE ÎȘI ASUMĂ ROLUL DE APĂRĂTORI ȘI PROMOTORI AI PATRIMONIULUI

În ianuarie 2023 pe site-ul Zilelelor Europene ale Patrimoniului, se lansa Apelul pentru **Povestiri despre Zilele Europene ale Patrimoniului**. Apelul este deschis

**European
Heritage Days
Stories
Now Open!**

comunităților din țările participante, situri ale Etichetei Patrimoniului European și câștigătorilor Premiului UE pentru Patrimoniu Cultural/Europa Nostra (care au găzduit un EHD în ultimii patru ani, 2019 – 2022). De asemenea, este de așteptat ca solicitanții să organizeze un eveniment ZEP în 2023. Trebuia completat un formular de înscriere online, Povestea va fi publicată pe site, iar organizațiile eligibile vor avea, de asemenea, posibilitatea de a aplica

pentru un grant de până la 10 000 EUR pentru a finanța un proiect comunitar axat pe

activitate. Apelul este o inițiativă competitivă de acordare de granturi organizată prin acțiunea comună a Zilelor Europene a Patrimoniului a Consiliului Europei și a Uniunii Europene. Inițiativa își propune să identifice și să îmbunătățească dimensiunea europeană a activității de patrimoniu întreprinse de comunitățile de patrimoniu din Europa.

Accesul la acest grant era condiționat de organizarea de evenimente în cadrul ZEP în anii anteriori, astfel, instituția noastră a făcut cunoscute toate aceste informații prin toate mijloacele instituțiilor, ONG-urilor din acest domeniu.

Văzând interesul instituției noastre pentru aceste evenimente, reprezentanta Ministerului Culturii, responsabilă cu diseminarea informațiilor și cu raportarea evenimentelor ZEP din România, dna Ileana Kisilevicz, ne-a solicitat fotografii pentru afișul ZEP 2023. Dintre toate fotografiile a fost aleasă cea a bătrânei care pregătea lână necesară țeserii unui covor pentru biserica din Călinești Căieni, fotografie realizată de Mariana Scubli și pusă la dispoziție de Măriuca Verdeș, sufletul Asociației Rădăcinilor Străbune din Călinești.

În anul 2023, Consiliul Europei a ales tema *Living heritage*, adică *Patrimoniul viu*. Zilele europene ale patrimoniului, în 2023, prezintă numeroase oportunități pentru organizatorii de evenimente și vizitatorii să reflecteze asupra modului în care ne putem identifica și proteja patrimoniul cultural.

Aceste considerente au constituit temeiul formulării temei „**Patrimoniul cultural și comunitatea locală**” pentru organizarea și desfășurarea evenimentelor ediției ZEP, prin care să se reflecte semnificațiile anului 2023 pentru România în contextul cultural European.

Instituția noastră s-a implicat în diseminarea acestor informații, realizând o punte între Ministerul Culturii și ONG-urile și instituțiile din Maramureș care au organizat evenimente în preajma zilei de 16 septembrie 2023.

ZILELE EUROPENE ALE PATRIMONIULUI

Patrimoniul cultural si comunitatea locala
European Heritage Days - Living heritage
Ediția XXX, ROMANIA
sambata 16 septembrie, 2023

Logo of the Council of Europe (CONSEIL DE L'EUROPE / COUNCIL OF EUROPE)
Logo of European Heritage Days (European Heritage Days / EUROPEAN HERITAGE DAYS)
Logo of the European Commission
Logo of the Ministry of Culture of Romania (ROMANIA / MINISTERUL CULTURII)
Geometric logo

ÎNVAȚĂ ȘI DU MAI DEPARTE
Simpozion dedicat copiilor

În Călinești, la Gospodăria lu' Victoru Știrbuțului,
 sărbătorim **Zilele Europene ale Patrimoniului!**

Sâmbătă, 9 Septembrie 2023, de la ora 8:00

De la 8:10 în direct la radio și live pe Facebook la Radio România
 Antena Satelor, în cadrul emisiunii „**Dimineți cu vino-ncoa!**”

ORGANIZATORI: PARTENERI:

Parteneri în introducerea cuponului de fidelitate în scopul proiectului "Sociala doctinelor sibovine"

Zilele Europene ale Patrimoniului

Sâmbătă, 16 septembrie, 2023, începând cu ora 10:00

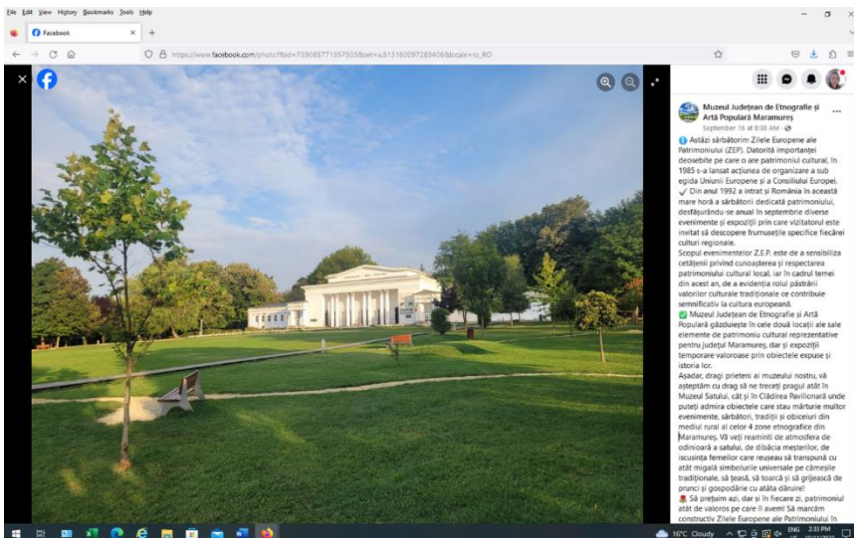
Muzeul satului maramureșean „Mihai Dăncuș”

- Atelier de albinărit „Stupul de observație și rolul lui în dezvoltarea albinăritului modern”
- Expoziție foto - documentară „Albinăritul în Maramureș”
- Târg de produse apicole
- Atelier gastronomic „Gust de Maramureș: din bucătăria bunicii”

Evenimente organizate în parteneriat cu Muzeul ASTRA Sibiu

Ghidaj de specialitate gratuit la Muzeul Județean de Artă „Centrul Artistic Baia Mare”

Muzeul Județean de Etnografie și Artă Populară Maramureș

Sâmbătă, 16 septembrie 2023, începând cu ora 10:00

Zilele Europene ale Patrimoniului (ZEP). Datorită importanței deosebite pe care o are patrimoniul cultural, în 1985 s-a lansat acțiunea de organizare a sub regiile Uniunii Europene și a Comisiei Europene.

✓ Din anul 1992 a intrat și România în această mare horă a sărbătorii dedicate patrimoniului, desfășurându-se anual în septembrie diverse evenimente și expoziții prin care vizitatorul este invitat să descopere frumusețile specifice fiecărei culturi regionale.

Scopul evenimentelor ZEP este de a sensibiliza cetățenii privind cunoașterea și respectarea patrimoniului cultural local, iar în cadrul feriei din acest an, de a evidenția rolul jăsenilor, valorilor culturale tradiționale ce contribuie semnificativ la cultura europeană.

✓ Muzeul Județean de Etnografie și Artă Populară găzduiește în cele două localități ale sale elemente de patrimoniu cultural reprezentative pentru județul Maramureș, dar și expoziții temporare valoroase prin obiectele expuse și istoria lor.

Așadar, dragii prieteni ai muzeului nostru, vă așteptăm cu drag să ne însoțiți pragul alături de Muzeul Satului, cât și în Călinești Patrimoniului unde puteți admira obiectele care stau mătură multor evenimente, sărbători, tradiții și obiceiuri din mediul rural al celor 4 zone etnografice din Maramureș. Vă veți reaminti de atmosfera de odinioară a satului, de stăruința meșterilor, de însoțirea femeilor care rezeau să transpună cu atât mai mult simbolurile universale pe căminele tradiționale, să țese, să țesească și să țesească de prunci și gospodărie cu atâta dăruire!

✓ Să prețuim azi, dar și în fiecare zi, patrimoniul alături de saloții pe care îl avem și să marșăm constructiv Zilele Europene ale Patrimoniului și

Postarea Muzeului Județean de Artă Populară și Etnografie Maramureș

- La inițiativa acad. Marius Porumb, a soției sale, artista Zoe Vida Porumb, instituția noastră a colaborat la organizarea unei suite de evenimente în memoria sculptorului Gheza Vida, de la a cărei naștere s-au împlinit anul acesta 110 ani. A avut loc un simpozion de evocare Vida 110, o expoziție cu Noua donație către Muzeul memorial Vida Gheza, Dezvelirea și sfințirea plăcii memoriale de pe fost Casă Vida și Parastasul pentru Gheza Vida și familia.

ACADEMIA ROMÂNĂ · MUNICIPIUL BAIA MARE · BIBLIOTECA PETRE DULFU
 BAIA MARE · INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE ȘI ISTORIA ARTEI CLUJ-NAPOCA ·
 DIRECȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU CULTURĂ MARAMUREȘ ·
 ARS TRANSILVANIAE ROMÂNIA

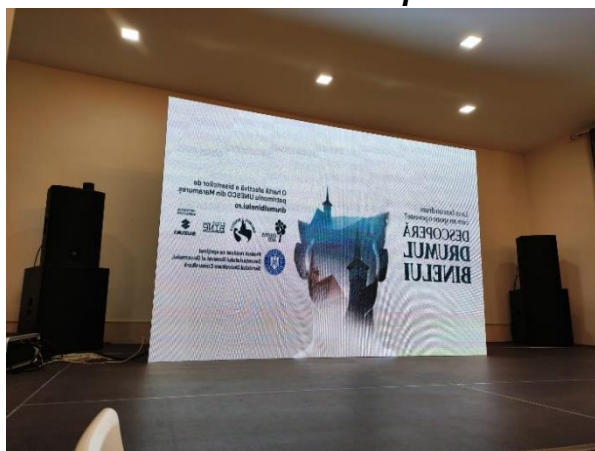

GHEZA VIDA

UN MARAMUREȘEAN PENTRU ETERNITATE
 110 ANI DE LA NAȘTEREA MARELUI ARTIST

BAIA MARE · 2 – 4 MARTIE 2023

- **Asociația „E CEVA BINE”** ne-a propus colaborarea la proiectul **Drumul Binelui – o hartă afectivă a patrimoniului UNESCO din România**, proiect care constă în

promovarea patrimoniului UNESCO din întreaga țară, începându-se cu filme de aproximativ 10 minute despre bisericile de lemn din Maramureș, biserici din Patrimoniul Mondial UNESCO, filme care vor fi prezentate publicului larg prin intermediul site-ului www.drumulbinelui.ro, precum și organizarea de evenimente la București și Baia Sprie de prezentare a proiectului, în data de 16 noiembrie, ziua Patrimoniului UNESCO în România.

- În urma numeroaselor solicitări ale instituției noastre adresate preoților parohi administratori ai bisericilor monumente istorice, unii s-au conformat și au impus un standard pentru monumentele funerare și un exemplu pozitiv este cimitirul din Strâmtura, care a și obținut în urma unui concurs organizat de Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și

Sătmăruului, intitulat „Cimitirul parohial - spațiu sacru, loc al odihnei și comuniunii celor adormiți întru Domnul” un onorabil loc doi, după Cimitirul Vesel din Săpânța.

În această vară, o enoriașă a dorit edificarea unui monument funerar din piatră în acest cimitir, și chiar dacă instituția noastră, prin avizele sale aprobă realizarea de monumente funerare din piatră naturală neșlefuită, suntem întotdeauna atenți la monumentele vechi din cimitir, pentru a nu se crea discrepante între monumentele funerare noi și cele vechi din incinta unui monument istoric. De data aceasta am avut susținerea și chiar insistența primarului comunei Strâmtura, Ioan Pasere și a preotului paroh Belea Gheroghe Bogdan, care a preluat parohia din 2018 de a păstra obiceiul început de curând de realizare a unor cruci din lemn tradiționale, care au și adus aprecierea Episcopiei. A fost din punctul nostru de vedere o reacție firească a **comunității locale**, prin reprezentanții ei legali și spirituali, pe care am respectat-o, am acceptat-o pentru că a fost bine justificată și în favoarea monumentului istoric în discuție.

➤ Tot în această vară am întreprins mai multe vizite și am avut o corespondență intensă cu părintele Iustin Luțai din Săpânța și soția acestuia. Dacă în trecut s-au făcut mai multe intervenții neavizate la biserică, pentru care este deschis un dosar penal, au existat procese între parohie și urmașii lui Stan Pătraș, s-a solicitat un aviz – neacordat - pentru construirea unor anexe în incinta cimitirului, preotul Luțai – fiul este hotărât să intre în legalitate cu toate proiectele începute sau aflate în plan. Începutul s-a făcut prin avizarea schimbării accesului auto lateral, pe baza unui proiect supus atenției CZMI nr. 6.

Am solicitat specialistului Institutului Național al Patrimoniului, dr. arh. Andreea Pop, cu o teză de doctorat în temă: **Arhitectura de veci în România. Cimitire, mausolee, edificii funerare în spațiul extracarpatic (1830-1939)** să vină într-o vizită la Săpânța, să discute cu preotul și dna preteasă în vederea unei colaborări pentru realizarea unui Regulament de protecție a Cimitirului Vesel, găsirea unor soluții de restaurare a unor cruci din ambele cimitire din Săpânța, precum și a unor troițe în același stil.

➤ O colaborare de succes între membri ai **comunității** și instituții din Maramureș a avut loc tot în noiembrie, când Teofil Ivanciuc, publicist, ghid turistic, autor a mai multor articole și volume despre patrimoniul cultural al Maramureșului ne-a atras atenția că proprietarul unei anexe gospodărești din Slătioara în care se aflau înglobate piese din

biserica de lemn din Slătioara (portalul sculptat al bisericii cu motive asemănătoare bisericilor datate 1639-1643 de la Sârbi Susani, Budești Josani și Strâmtura după aprecierea arh. dr. Alexandru Baboș) dorește modificarea acesteia, izolarea cu polistiren și zugrăvirea, fapt ce putea conduce la acoperirea și chiar distrugerea în timp a acestor prețioase piese. Instituția noastră a cerut ajutorul Consiliului Județean Maramureș, domnului vicepreședinte Radu Trufan și doamnei manager al Muzeului Județean de Etnografie și Artă Populară, prof. Monica Mare, care au răspuns prompt solicitării noastre și grație echipei de lemnari cu care colaborează aceste

instituții au fost recuperate piesele în discuție, care au fost donate de dl. Gavrilaş Iosif, proprietarul anexei.

Totodată, dl Gavrilaş ne-a arătat o băncuță ce se presupune că ar proveni tot din biserica veche de lemn, demolată în 1907 și vândută sătenilor pe bucăți.

Prin studii dendrocronologice se va putea verifica această presupunere, iar dacă se va dovedi adevărată, achiziția acestei băncuțe va fi una dintre cele mai importante din ultimii ani pentru muzeu și o șansă deosebită de a expune într-un mod modern piesele, apelând la simulări 3D pentru a reda măcar virtual o comoară pierdută a Maramureșului.

- Am colaborat cu asociații, fundații și alte instituții la organizarea unor evenimente culturale devenite deja tradiție:

Fundația Culturală Archeus
în colaborare cu

- Direcția Județeană pentru Cultură Maramureș
- Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș
- Muzeul Județean de Etnografie și Artă Populară Maramureș
- Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului
- Parohia Ortodoxă Ocoliș

organizează

TABĂRA NAȚIONALĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ
2023 ARCHEUS – BAIJA MARE
– OCOLIȘ

Sluja de pomenire a scriitorilor români dispăruți dintre noi:
vineri, 29 septembrie 2023, ora 14.00, la troița Archeus – Ocoliș

Proiect realizat cu sprijinul
Consiliului Județean Maramureș, al Municipiului Baia Mare și al Comunei Groși

Direcția Județeană pentru Cultură în parteneriat cu Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș, Muzeul Județean de Etnografie și Artă Populară Maramureș, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, Parohia Ortodoxă Ocoliș au organizat ediția 2023 a Taberei Naționale de Literatură și Artă „ARCHEUS”, în localitatea Ocoliș, jud. Maramureș.

1. Situația posturilor

Potrivit Ordinului ministrului culturii nr. 2555/2023 începând cu data de 01.01.2023 Direcția Județeană pentru Cultură Maramureș are aprobat un număr de 8 posturi dintre care 8 posturi finanțe: 1 funcționar public de conducere și 7 funcții publice de execuție și o structură organizatorică formată din 4 compartimente după cum urmează:

- Compartimentul Patrimoniul Cultural Național Mobil și Imaterial – inspector superior – absolvent de Arte Plastice
- Compartimentul Monumente Istorice și Arheologie- 1 inspector superior – absolvent de Istorie și Drept, doctorat în istorie; 2 consilieri superiori – absolvenți ai Facultății Construcții
- Compartimentul Financiar-Contabilitate, Salarizare, Administrativ, Achiziții publice – 1 consilier achiziții publice – absolvent Științe Economice
- Compartimentul Cultură, Management, Resurse umane - 2 inspectori superiori, absolvenți de Psihologie, respectiv Administrație Publică

Odată cu pensionarea dlui Ioan Marchiș, în martie 2023, postul de director executiv a devenit temporar ocupat de subsemnata, iar postul de inspector din cadrul Compartimentului Monumente Istorice și Arheologie a devenit temporar vacant, apoi în 6 noiembrie 2023 odată cu pensionarea unei colege inginer constructor din cadrul aceluiași compartiment (cel mai solicitat) s-a mai vacantat un post. Soluția de avarie a fost încheierea a două contracte de prestări servicii cu două repute arhitecte în vederea susținerii fără sincope a activității de avizare, control, corespondență curentă, precum și întocmirea de Fișe de monumente Istorice precum și de Obligații privind folosința și îmbogățirea bazei de date privind patrimoniul imobil.

1. venitul mediu brut 2022 - 5742 lei;

2. venitul mediu net 2022 - 3280 lei.

2. Situația financiară

La 30 noiembrie 2023 DJC MM avea aprobat de la Bugetul de Stat 663,93 mii lei, din care 593,93 mii lei pentru Titlul I Cheltuieli de personal și 70 mii lei pentru Titlul II Bunuri și servicii. Avem de recuperat de la Casa Națională de Sănătate 8.196 lei pentru certificate medicale aferente anului în curs. Așteptăm suplimentarea bugetului de personal cu 2.300 lei pentru a putea lichida în decembrie drepturile salariale ale angajaților direcției aferente lunii noiembrie.

Mii lei

Alineat buget de stat	Buget aprobat	Plăți
10.01.01 Salarii de bază	543,88	505,65
10.01.17 Indemnizații de hrană	26,95	24,73
10.02.06 Vouchere de vacanță	10,43	10,43
10.03.07 Contribuție asiguratorie de muncă	12,67	11,75

Titlul I Cheltuieli de personal	593,93	552,56
20.01.03 Încălzit, iluminat și forță motrică	8,50	7,62
20.01.04 Apa, canal și salubritate	2,13	1,86
20.01.08 Poștă, telecomunicații	2,52	2,31
20.01.30 Alte bunuri și servicii	10,71	9,21
20.30.04 Chirii	46,14	42,00
Titlul II Bunuri și servicii	70,00	63,00

În primele unsprezece luni ale anului în curs am încasat 132 mii lei contravaloarea facturilor emise conform Legii 422/2001 din care am efectuat plăți în valoare de 35 mii lei conform bugetului aprobat de 80 mii lei.

Mii lei

Alineat buget venituri proprii	Buget aprobat	Încasări/plăți
36.50 Încasări	80,00	132,22
10.01.13 Indemnizații de delegare	0,50	
20.01.01 Furnituri de birou	6,00	4,29
20.01.03 Încălzit, iluminat și forță motrică	8,00	
20.01.04 Apa, canal și salubritate	1,00	
20.01.05 Carburanți și lubrefianți	6,00	4,50
20.01.08 Poștă, telecomunicații	1,00	
20.01.30 Alte bunuri și servicii	20,00	11,29
20.05.30 Obiecte de inventar	2,50	2,50
20.06.01 Deplasări interne	2,00	0,87
20.13 Pregătire profesională	1,50	
20.30.04 Chirii	8,50	
20.30.30 Alte cheltuieli cu bunuri și servicii	23,00	12,00
	80,00	34,76

3. Sediul instituției

Instituția noastră își desfășoară activitatea într-un spațiu închiriat, în zona Centrului Istoric, chiria fiind susținută în principal din sursa E, taxele pentru avize.